

Základní vzdělávání žáků s MP:

- pro žáky od 6- 8 let až do max. 26 let,
- **Základní škola:**
 - individuální integrace,
 - skupinová integrace ⇒ speciální třída při základní škole.
- **Základní škola praktická** (Vyhláška č. 73/2005).
- **Základní škola speciální** (Vyhláška č. 73/2005).
- **Přípravné třídy základní školy**
 - Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se podle vyhlášky č. 73/2005 Sb. uskutečňuje pomocí *podpůrných opatření* (§ 1, odst. 2):
 - *speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání;*
 - *kompensační, rehabilitační a učební pomůcky;*
 - *speciální učebnice, didaktické materiály;*
 - *zařazení předmětů speciálně pedagogické péče;*
 - *poskytování pedagogicko-psychologických služeb;*
 - *zajištění služeb asistenta pedagoga;*
 - *snížení počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině,*
 - *jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.*

Přípravné třídy základní školy:

- Určeno pro (§ 47 školského zákona):

- děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky,
- děti se sociálním či kulturním znevýhodněním,
- děti, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj,
- min. 7 dětí,
- o zařazení dětí do přípravné třídy rozhoduje ředitel školy na základě žádosti zákonných zástupců a písemného doporučení školského poradenského zařízení.
- Nezapočítává se do povinné školní docházky.
- Přípravné třídy (§ 7 Vyhláška č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, novela 454/2006 Sb.):
 - max. počet dětí v přípravné třídě je 15,
 - vzdělávání v přípravné třídě se uskutečňuje podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV),
 - učitel přípravné třídy vypracuje na konci druhého pololetí zprávu o předškolní přípravě dítěte,
 - stanovuje podmínky, za kterých může být dítě z přípravné třídy vyřazeno.
- **Základní škola praktická** (dříve zvláštní škola):
 - představuje nejfrekventovanější edukační zařízení pro žáky s mentálním postižením,

- jejím cílem je příprava žáků na zapojení do běžného života,
- název koresponduje se zaměřením školy ⇨ součástí základní školy praktické jsou cvičné dílny, pozemky či zahrada pro realizaci praktické výuky,
- **Stupeň vzdělání: ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ.**

Vzdělávací programy ZŠ praktické:

- *Vzdělávací program zvláštní školy č.j. 22 980/97-22 (Vzdělávací program základní školy praktické), od 1.9.1997, dnes pouze v 5.ročníku.*
- *Alternativní vzdělávací program zvláštní školy pro žáky romského etnika, od 1.9.1998*
- *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV - LMP) ⇨ ŠVP. Od 1.9. 2007 v 1. a 6. ročníku.*

RVP ZV – LMP (2005, 2007):

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV - LMP):

- **Od 1.9. 2007 v 1. a 6. ročníku.**
- Školní rok 2007/2008 – 1. a 6. roč.
- Školní rok 2008/2009 – 2. a 7. roč.
- Školní rok 2009/2010 – 3. a 8. roč.

- Školní rok 2010/2011 – 4. a 9. roč.
- Školní rok 2011/2012 – 5. roč.

ZŠ praktická podle Vzdělávacího programu zvláštní školy:

- Povinná školní docházka **9 let.**
- 3. stupně:
 - Nižší (1. – 3. ročník) – funkce adaptační, propedeutická (trivium), diagnostická.
 - Střední (4. – 6. ročník) – větší posílení všeobecně vzdělávacích předmětů.
 - Vyšší (7. – 9. ročník) – profesní příprava.
- ZŠ praktická podle Vzdělávacího programu zvláštní školy:
- **Hodnocení (Vzdělávací program zvláštní školy):**
 - **Na nižším stupni se doporučuje slovní hodnocení (širší slovní hodnocení).**
 - **Nedoporučuje se opakování ročníku.**
 - **Úspěch, radost, pochvala, odměna.**
- **RVP ZV a RVP ZV - LMP:**

- **Část A** (*Vymezení Rámcového vzdělávacího programu*),
- **Část B** (*Charakteristika základního vzdělávání*),
- **Část C** (*Pojetí a cíle základního vzdělávání, Klíčové kompetence, Vzdělávací oblasti, Průřezová témata, Rámcový učební plán*).
- **Části D** - odlišnosti. RVP ZV v Části D upravuje / *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dále Vzdělávání žáků mimořádně nadaných, Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky a Zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu.* RVP ZV – LMP v části D obsahuje pouze dvě poslední zmíněné kapitoly.
- **RVP ZV – LMP:**
- **Příloha Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV – LMP)** z roku 2005 představuje modifikaci RVP ZV, která respektuje sníženou úroveň rozumových schopností a odlišné fyzické a pracovní předpoklady žáků s lehkým mentálním postižením.
- **RVP ZV – LMP:**
- respektuje sníženou úroveň rozumových schopností žáků, jejich fyzické a pracovní možnosti a předpoklady,
- vymezuje podmínky pro speciální vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením,
- stanovuje cíle vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením,
- vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo na úrovni, kterou by si měli žáci osvojit v průběhu základního vzdělávání,
- podporuje přípravu na společenské a profesní uplatnění
- **RVP ZV – LMP:**
- specifikuje úroveň klíčových kompetencí, jíž by měli žáci s lehkým mentálním postižením dosáhnout na konci základního vzdělávání,
- zařazuje jako součást základního vzdělávání průřezová témata,
- umožňuje uplatňování speciálně pedagogických metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání a míru podpůrných opatření, s jejichž pomocí můžou žáci dosahovat výsledků, které odpovídají jejich maximálním možnostem
- **ZŠ praktická podle RVP ZV - LMP:**
- Povinná školní docházka **9 let.**
- **2. stupně:**
- **1. stupeň** (1. – 5. ročník)
 - 1. období (1. – 3. ročník)
 - 2. období (4. – 5. ročník)

- **2. stupeň** (6. – 9. ročník)

- ZŠ praktická podle RVP ZV - LMP:

- **KLÍČOVÉ KOMPETENCE:**

- souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, důležitých pro rozvoj osobnosti a zapojení do běžného života. Klíčové kompetence tvoří základ pro celoživotní učení žáka a jeho vstup do pracovního procesu. Musí odpovídat individuálním potřebám žáka a vzájemně na sebe navazovat.

- Kompetence k učení.
- Kompetence k řešení problémů.
- **Kompetence komunikativní.**
- **Kompetence sociální a personální.**
- Kompetence občanské.
- **Kompetence pracovní.**

- **VZDĚLÁVACÍ OBLASTI (9) a příslušné vzdělávací obory:**

- **Jazyk a jazyková komunikace** (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*).
- **Matematika a její aplikace** (*Matematika a její aplikace*).
- **Informační a komunikační technologie** (*Informační a komunikační technologie*).
- **Člověk a jeho svět** (*Člověk a jeho svět*).
- **Člověk a společnost** (*Dějepis, Výchova k občanství*).
- **Člověk a příroda** (*Fyzika, Chemie, Přírodopis,*

Zeměpis).

- **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*).
- **Člověk a zdraví** (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*).
- **Člověk a svět práce** (*Člověk a svět práce*).
- **Doplňující vzdělávací oblasti.**

- **VZDĚLÁVACÍ OBORY:**

- Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů tvoří:

- *očekávané výstupy* (na konci prvního a druhého období)
- *učivo* - strukturováno do *tematických okruhů*, prostředkem k dosažení očekávaných výstupů. Učivo je na úrovni RVP školám doporučeno a na úrovni ŠVP se stává závazné.

- Jelikož podle RVP ZV očekávané výstupy vymezují způsobilost využívat osvojené učivo v praktickém životě, jsou v Příloze RVP ZV – LMP formulovány *podmínečným způsobem* a vyjadřují tak záměr pedagogického působení.

- **PRŮŘEZOVÁ TÉMATA (6):**

- Jedná se o důležitý formativní prvek základního vzdělávání se silným výchovným aspektem, jež napomáhá rozvíjet osobnost žáka s lehkým mentálním postižením, a to především v oblasti postojů a hodnot.

- **Osobnostní a sociální výchova.**
- **Výchova demokratického občana.**

- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.*
- *Multikulturní výchova.*
- *Environmentální výchova.*
- *Mediální výchova.*

- **RÁMCOVÝ UČEBNÍ PLÁN (RUP):**

- Vymezuje:
- organizaci základního vzdělávání,
- minimální týdenní časovou dotaci pro vzdělávací oblasti a jejich vzdělávací obory na 1. a 2. stupni,
- disponibilní časovou dotaci,
- celkovou povinnou týdenní časovou dotaci - v rámci 1. stupně na 118 hodin a v rámci 2. stupně na 122 hodin.

- **Hodnocení na ZŠ praktické podle RVP ZV - LMP:**

- **Hodnocení výsledků vzdělávání (§ 51-53 školského zákona):**

- klasifikačním stupněm,
- slovně,
- kombinací obou způsobů.

- **Základní škola speciální (dříve pomocná škola):**

- **Žáci základních škol speciálních jsou:**

- Žáci se středně těžkou mentální retardací.
- Žáci s těžkou mentální retardací.
- Žáci s hlubokou mentální retardací.
- Žáci se souběžným postižením více vadami a autismem.

- **Základní škola speciální:**

- ZŠ speciální vychovává a vzdělává žáky s takovými nedostatky rozumového vývoje, pro které se nemohou vzdělávat podle vzdělávacích programů běžné základní školy ani základní školy praktické, jsou však schopni osvojit si elementární vzdělání (Švarcová 2006).

- **Stupeň vzdělání: ZÁKLADY VZDĚLÁNÍ**

- **Cílem ZŠ speciální je:**

- Rozvíjení přiměřených poznatků a pracovních

- dovedností.
- Vybavit žáky triviem (čtení, psaní, počty).
- Rozvíjení komunikačních a motorických schopností.
- Vypěstování návyků a dovedností samostatnosti a sebeobsluhy.
- Připravovat žáky k dalšímu vzdělávání.
- Získat kvalifikaci k vykonávání jednoduchých pracovních činností.
- Vybavit žáky takovými vědomostmi, dovednostmi a návyky, které jim umožní, aby se v maximální možné míře zapojili do společnosti.
- Vést žáky k přátelskému a kladnému vztahu k lidem.
- Vést žáky ke kultivovanému společenskému chování.

· **Specifika ZŠ speciální:**

- Odborné speciálně pedagogické vzdělání učitelů a pracovníků školy.
 - Školní třídy přizpůsobené potřebám žáků s těžším MP.
 - Přizpůsobený rozvrh i pracovní tempo.
 - Klidné, nehlukné, nestresující, bezpečné prostředí.
 - Pomoc poradenských zařízení (SPC, psychologové, další odborníci).
 - Ze strany pedagoga je nutná vnitřní motivace zaměřená emocionálně, trpělivost, tvořivost, vysoce individuální přístup, úzký vztah mezi pedagogem a žákem (rodiči).
 - Mimořádný význam má estetické cítění.
 - Prolínání předmětů, osnov.
 - Přizpůsobovat se individuálním možnostem žáků.
- Vzdělávací programy ZŠ speciální:

- **Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy č. j. 24035/97-22 (od 1.9.1997):**
- **Vzdělávací program pomocné školy (STMR).**
- **Vzdělávací program přípravného stupně pomocné školy (STMR, TMR, VV, autismus).**
- **Rehabilitační vzdělávací program pomocné školy č. j. 15 988/2003-24 (od 1.9.2003). (TMR, HMR, VV).**
- **Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Základní škola speciální - RVP ZŠS (od 1.9.2010) – v 1. a 7. ročníku.**

· **Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy:**

- ZŠ speciální podle vzdělávacího programu pomocné školy:
- Povinná školní docházka **10 let**.
- 4. stupně:
- Nižší (1. – 3. ročník).
- Střední (4. – 6. ročník).
- Vyšší (7. – 8. ročník).
- Pracovní (9. – 10. ročník).
- Především pro žáky v pásmu středně těžké mentální retardace.

- ZŠ speciální podle vzdělávacího programu pomocné školy:

Přípravný stupeň ZŠ speciální:

- Školský zákon §16, §48, §48a (novela školského zákona).
- Vyhláška č. 73/2005 Sb. §8, §10.
- Od 1.9.2010 RVP PV (RVP ZV – ZŠS).
- Přiřazen k Základní škole speciální.
- Samostatná jednotka.
- Pro žáky s těžším stupněm mentální retardace, kteří nejsou schopni prospívat ani na nižším stupni základní školy speciální, ale jsou u nich patrné předpoklady rozvoje rozumových schopností (Švarcová 2006).
- Pro žáky: se středně těžkým MP, s těžkým MP, více vadami a autismem (vyhláška č. 73/2005, školský zákon).
- Na 1 až 3 roky (možnost přestupu kdykoliv do nižšího stupně ZŠ speciální).
- *Vzdělávací program přípravného stupně pomocné školy.*
- Nezapočítává se do povinné školní docházky.
- Výchovně-vzdělávací činnost zabezpečují současně 2 pedagogičtí pracovníci (možnost až 3 pedagogických pracovníků, z nichž jeden je asistent pedagoga – vyhláška č. 73/2005 Sb.).
- O zařazení žáka do přípravného stupně základní školy speciální rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce a písemného doporučení školského poradenského zařízení (školský zákon).
- Do třídy přípravného stupně základní školy lze zařadit dítě od školního roku, v němž dosáhne 5-ti let věku (školský zákon).

- Součástí je místnost pro individuální práci, relaxaci, odpočinek, pohybové aktivity, cvičení.
- Počet 4 – 6 žáků ve třídě (vyhláška č. 73/2005, školský zákon).

Rehabilitační vzdělávací program ZŠ speciální:

- Alternativní vzdělávací program základní školy speciální.
- Podle Rehabilitačního vzdělávacího programu se vzdělávají žáci, kteří nezvládají vzdělávání dle vzdělávacího programu pomocné školy, jedná se o: :
 - Žáky, kteří absolvovali 3 roky přípravného stupně ZŠ speciální a vzhledem ke svému postižení, nemohou plnit požadavky nižšího stupně ZŠ speciální,
 - Žáky, u nichž je od počátku školní docházky jasné, že nebudou schopni vzhledem ke svému postižení plnit požadavky vzdělávacího programu základní školy speciální.
- Společně s přípravným stupněm odstraní diskriminaci žáků s těžkým a hlubokým mentálním postižením, kteří byli dříve označováni za „nevzdělatelné“.
- V případě rozvoje rozumových schopností lze kdykoliv žáka přeřadit do vzdělávacího programu základní školy speciální.
- Rehabilitační vzdělávací program ZŠ speciální:
 - Někdy se hovoří o tzv. „rehabilitačních třídách“ základní školy speciální (nejde o oficiální název).
 - Určen pro žáky s těžkým MP, hlubokým MP, postižením více vadami.
 - Vzhledem k závažnému postižení žáků, nelze reálně počítat s rozvojem trivie ⇔ rozvoj kognitivních funkcí, hybnosti, komunikačních dovedností, sebeobsluhy,

- kultivace osobnosti,
- Výchovně-vzdělávací činnost zabezpečují současně 2 pedagogičtí pracovníci (možnost až 3 pedagogických pracovníků, z nichž jeden je asistent pedagoga – vyhláška č. 73/2005 Sb.).
- Počet 4 – 6 žáků ve třídě (vyhláška č. 73/2005, školský zákon).
- Plní se zde povinná školní docházka.
- Vhodné prostorové vybavení, kompenzační pomůcky, specializované místnosti, hygienické zázemí.

· **Alternativní a netradiční formy práce na ZŠ speciální:**

- Alternativní a augmentativní komunikace (piktogramy, sociální čtení, globální čtení, VOKS).
- Polohování.
- Facilitační techniky (Vojtova metoda, Bobathova metoda, Orofaciální regulační terapie Castilla Moralese).
- Masáže (doteková terapie, míčková facilitace).
- TEACCH program (individuální přístup, strukturované prostředí a vizuální podpora).
- Terapie (muzikoterapie, arteterapie, dramaterapie, terapie hrou, ergoterapie, psychomotorika, zooterapie, aromaterapie).
- Bazální stimulace (stimulace somatických, vibračních, vestibulárních, čichových a chuťových, sluchových a zrakových, komunikativních a sociálně-emocionálních podnětů).
- Snoezelen (Bílý pokoj, relaxační místnost).

· **ZŠ speciální podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální(RVP ZV ZŠS):**

- Povinná školní docházka **10 let.**

· **2. stupně:**

- **1. stupeň** (1. – 6. ročník)
- **2. stupeň** (7. – 10. ročník)

· **Očekávané výstupy v podmiňovacím způsobu.**

- **Hodnocení: slovní hodnocení.**

· **Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální (RVP ZV ZŠS):**

- ***Od 1.9.2010 v 1. a 7. ročníku ZŠ speciální.***

· **Část A:**

- Vymezení RVP ZŠS, 1.1 Specifické principy RVP ZŠS.

· **Část B:**

- Charakteristika oboru vzdělání – základní škola speciální.

· **Část C:**

· **DÍL I – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.**

- Pojetí a cíle.
- Klíčové kompetence (6).
- Vzdělávací oblasti (9).
- Průřezová témata (6).
- Rámcový učební plán..

· **DÍL II – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM A SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI.**

- Pojetí a cíle.
- Klíčové kompetence (5) – chybí *kompetence občanské*.
- Vzdělávací oblasti (5).
- Rámcový učební plán.
 - *chybí průřezová témata.*
- **Část D:**
- Vzdělávání žáků s kombinací postižení.
- Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZŠS.
- 14 Zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu (ŠVP).
- Slovník použitých výrazů.

· **DÍL I – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.**

- **Vzdělávací oblasti (9) a vzdělávací obory:**
- **Jazyková komunikace** (*Čtení, Psaní, Řečová výchova*).
- **Matematika a její aplikace** (*Matematika*).
- **Informační a komunikační technologie** (*Informační a komunikační technologie*).
- **Člověk a jeho svět** (*Člověk a jeho svět*).
- **Člověk a společnost** (*Člověk a společnost*).
- **Člověk a příroda** (*Člověk a příroda*).
- **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*).
- **Člověk a zdraví** (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Zdravotní tělesná výchova*).
- **Člověk a svět práce** (*Člověk a svět práce*).

- Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální:

· **DÍL II – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM A SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI.**

- **Vzdělávací oblasti (5) a vzdělávací obory:**
- **Člověk a komunikace** (*Rozumová výchova, Řečová výchova*).
- **Člověk a jeho svět** (*Smyslová výchova*).
- **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*).
- **Člověk a zdraví** (*Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova, Rehabilitační výchova*).
- **Člověk a svět práce** (*Pracovní výchova*).